

OSAMNAESTA HRVATSKA BRIGADA

Dovršeno

*za uspješnu saradnju
na izdavanju ove knjige*

Predsjednik Odbora

Pero Kerošević

Tuzla, 2. oktobra 1988.

ODBOR ZA IZRADU I IZDAVANJE MONOGRAFIJE

Predsjednik Odbora: *Pero Kerošević*

Članovi Odbora: *Vaso Adamović, Bogomir Brajković, Hasan Ceribašić, Hasan Delić, Kazimir Franković, Branko Grebenarević, Kemal Halilović, Franjo Herljević, Fikret Ibrić, Zaim Ibrišimović, Milan Jovanović, Zvonko Kalanj, Jakica Kamenjašević, Bozo Kerošević, [Juro Kerošević,] Muhamed Kešetović, Slobodan Kezunović, Stanislav Kosovski, Ivan Lapajner, Jovica Lazarević, Vojo Lazić, Sreten Lopandić, Stojan Maksimović, Franjo Maltarić, Ninela Markudova, Andrija Meh, Rizo Mehinagić, Selim Numić, Ferid Osmanbegović, Blagoje Pejanović, Šimo Pejić, Husnija Skenderović, Jaroslav Šuster, Đoko Tadić, Anto Tomić, Vaso Vidaković, Jakov Vilušić, Todor Zuža*

SEKRETARIJAT ODBORA

Rukovodilac Sekretarijata: *Ferid Osmanbegović*

Članovi Sekretarijata: *Vaso Adamović, Hasan Ceribašić, Kazimir Franković, Kemal Halilović, Zvonko Kalanj, Bozo Kerošević, Muhamed Kešetović, Slobodan Kezunović, Jovica Lazarević, Ninela Markudova, Stojan Maksimović, Šimo Pejić, Anto Tomić, Vaso Vidaković*

REDAKCIJA

Bogomir Brajković, Kazimir Franković, Fikret Ibrić, Slobodan Kezunović, Ninela Markudova, Rizo Mehinagić, Stanoje Nikolić, Bego Omerčević, Ferid Osmanbegović, Dževad Pašić, Josip Radić

UREDNIŠTVO

Fikret Ibrić, Bozo Kerošević, Stanoje Nikolić, Bego Omerčević, Dževad Pašić, Šimo Pejić

RECENZENTI

dr Zdravko Antonić, mr Rafael Brčić, Slobodan Kezunović

LEKTOR

dr Ahmet Kasumović

GLAVNI I ODGOVORNI UREDNIK

Dževad Pašić

18. HRVATSKA
ISTOČNOBOSANSKA
NARODNOOSLOBODILAČKA
UDARNA BRIGADA

Tuzla, 1988. godine

*» Vi treba da znate da je ideja bratstva i jedinstva bila naša ideja vodi-
lja 1941. godine i da ona to treba da
ostane ne samo za vrijeme rata, nego
i za vrijeme mira. (...) Jer, na brat-
stvu i jedinstvu počiva snaga naše
nove Jugoslavije. Vi omladinci istoč-
ne Bosne, budite i ubuduće nosioci te
ideje bratstva i jedinstva i budno pa-
zite da niko nikada ne ugrozi jedin-
stvo naših naroda. (...)*«

Tito

(Članovima Kulturno-umjetničke ekipe istočne Bosne, aprila 1945.)

Riječ redakcije

Rad na izradi monografije 18. hrvatske NOU brigade započeo je u junu 1985. godine. Inicijativu da se napiše knjiga o ovoj jedinici dali su njeni borci, a svesrdno su je podržale društveno-političke organizacije i Skupština opštine Tuzla. Da bi se ovaj posao oko izrade monografije uspješno obavio formirani su: Odbor, Sekretarijat i Redakcija a nešto kasnije i Uredništvo. Prema usvojenom projektu monografija se sastoji od više tematskih cjelina, i to: uvodne teme, borbenog puta Brigade, sjećanja boraca, spiskova starješinskog i boračkog sastava i registra imena. Na odgovarajućim mjestima u knjizi su raspoređene skice, faksimili i fotografije.

Osamnaesta hrvatska brigada formirana je, oktobra 1943. godine, u kraju koji se od prvih ustaničkih dana uključio u NOP. Slobodarskom Husinu, u kome je decembra 1920. godine podignuta husinska buna i u kojem su stasali borci Husinske partizanske čete, pripala je čast da bude mjesto u kome će svečano biti proglašeno osnivanje ove Brigade. Od oktobarskih dana pa do kraja rata borci i starješine Brigade učestvovali su u mnogim borbama protiv okupatora i raznih kvislinških jedinica. Na dugačkom borbenom putu 18. hrvatske brigade ostale su zapisane mnoge pobjede njenih boraca, a i žrtve koje je ona dala u borbi protiv zajedničkog neprijatelja. To su bili mladići i djevojke koji su za slobodu svoje zemlje dali život kao najdragocjeniji prilog koji se može dati. Ratujući na prostoru istočne i centralne Bosne Brigada je časno izvršila svoj zadatak i ova knjiga koja o njoj govori predstavlja svojevrsan dokument o bratstvu i jedinstvu i borbama koje je ona vodila, o prolivenoj krvi koja je data za socijalističku Jugoslaviju, zajednicu zbratimljenih i ravnopravnih naroda i narodnosti.

Radi što potpunije i vjerodostojne obrade borbenog puta Brigade bilo je neophodno izvršiti temeljito istraživanje istoriografske

grade, kako bi se na osnovu njenog proučavanja mogao pripremiti odgovarajući rukopis za ovu knjigu. Izvorna građa o 18. hrvatskoj brigadi prikupljena je duže vrijeme. Pregledana su dokumenta koja se nalaze u Vojno-istorijskom arhivu u Beogradu, Arhivu CK SK BiH u Sarajevu, Regionalnom istorijskom arhivu u Tuzli, Muzeju sjeveroistočne Bosne u Tuzli, Muzeju revolucije u Sarajevu, Vojnom garnizonu u Brčkom i još nekim drugim institucijama. Pregledani su, takođe, i fondovi nekih drugih jedinica za koje se smatralo da bi mogli biti značajni za kompleksnije istraživanje ove materije. Tako je, između ostalog, u Vojno-istorijskom arhivu u Beogradu izdvojena i kasnije u toku rada korištena izvorna građa koja se odnosi na: 3. i 5. korpus, 17, 27. i 38. istočnobosansku, 16. i 36. vojvođansku i 11. krajišku diviziju, zatim 6. istočnobosansku, 15. i 17. majevičku, 16. muslimansku, 19. birčansku, 20. romanij-sku i 21. tuzlansku brigadu, kao i na Ozrenski, Tuzlanski i Posavsko-trebavski NOP odred. Osim ove građe djelimično su pregledani i korišteni dokumenti o okupatorskim i kvislinškim jedinicama.

Rad na izradi monografije o Brigadi bio je olakšan i time što postoji bogata istorijska literatura o razvoju NOR-a i socijalističke revolucije na području istočne Bosne. Pored monografskih djela i ostalih knjiga objavljeno je i više desetina članaka i rasprava u kojima se na određen način piše o 18. hrvatskoj brigadi.

Savjetovanja i razgovori s borcima i starješinama Brigade bili su jedan od oblika rada u procesu nastanka ove knjige. Na ovaj način su bolje i objektivnije sagledavana neka pitanja, a naročito događaji o kojima u postojećim arhivskim izvorima nije bilo dovoljno podataka.

Kao posebna cjelina u knjizi se nalaze sjećanja boraca i starješina Brigade. Pisanje, prikupljanje i pripremanje ovih priloga teklo je uporedo s obavljanjem poslova koji se odnose na izradu ostalih dijelova ove knjige. Zahvaljujući dobrom odzivu boraca i starješina broj i sadržaj ovih priloga je doprinio da se potpunije i neposrednije opišu određeni događaji iz borbenog puta Brigade. U sadržajnom pogledu u priložima se opisuju pojave i događaji u kojima su borci i starješine neposredno učestvovali. Iako je prošlo mnogo godina od vremena u kojem je Brigada izvodila borbena dještva u sjećanjima njenih boraca ovi događaji su obrađeni na način koji vjerno odslikava vrijeme i uslove u kojima su se zbili. Među dobijenim priložima bilo je više onih u kojima se ponavljaju određena pitanja, a da bi se to prevazišlo, izvjestan broj priloga koji se ne objavljuju predati su zajedno s ostalim dokumentacionim materijalom Regionalnom istorijskom arhivu u Tuzli.

Radna grupa koja je izrađivala spiskove boraca uložila je velik trud da sakupi što više podataka o borcima i starješinama koji su bili u ovoj Brigadi. Teškoće su bile velike, utoliko prije što podaci o mnogim borcima nisu postojali, a oni koji su pronađeni nisu bili sređeni i prikupljeni na jednom mjestu. Istraživanja koja su u ovom pogledu vršena u dobroj su mjeri doprinijela da se ovi spiskovi upotpune u granicama raspoložive arhivske građe i podataka do kojih se došlo na drugi način. Prikupljanje i obrada podataka o boračkom sastavu Brigade trajali su dvije godine. To je bio težak i odgovoran posao. Uz puno angažovanje 13 sekcija boraca 18. hrvatske brigade i više opštinskih odbora SUBNOR-a radna grupa je uspjela da sačini spiskove boraca koji se objavljuju u ovoj knjizi. I pored svih nastojanja da se u knjizi objave podaci o svim borcima Brigade, u tome se nije u potpunosti uspjelo. Osnovni uzrok za to je nedostatak podataka. Pošto je Brigada u svom sastavu imala znatno veći broj boraca od onog koji se objavljuje naknadnim istraživanjem, potrebno je utvrditi podatke za sve one borce čija se imena ne nalaze u ovoj knjizi.

I pored velike želje i uloženog truda da se u ovoj knjizi podjednako uspješno i potpuno obrade sva pitanja o učešću 18. hrvatske brigade u MOR-u i socijalističkoj revoluciji, napominjemo da to u izvjesnim pojedinostima nije bilo moguće ostvariti zbog nedostatka arhivske građe i drugih izvora. U vezi s ovim smatramo da se ovom knjigom ne završava rad na daljem istraživanju i proučavanju istorije ove Brigade. Ova knjiga, koja se objavljuje nakon 45 godina od osnivanja Brigade, vjerujemo da će u moralno-političkom i naučnoistraživačkom pogledu predstavljati koristan doprinos u razvijanju i učvršćenju svijesti o oružanoj borbi i socijalističkoj revoluciji koju je na čelu naših naroda i narodnosti vodila Komunistička partija Jugoslavije.

Nadamo se, takođe, da će ova knjiga podstaći borce Brigade da i dalje pišu sjećanja kako bi se, zajedno s ostalom građom, objavila u jednom eventualno novom izdanju. Nove priloge i mišljenja o učešću 18. hrvatske brigade u NOR-u i socijalističkoj revoluciji treba dostavljati na adresu: Opštinski odbor SUBNOR-a Tuzla, za Sekciju 18. hrvatske brigade.

Predajući ovu knjigu javnosti Redakcija se zahvaljuje svim autorima, društveno-političkim organizacijama i zajednicama, ustanovama i pojedincima koji su na bilo koji način doprinijeli da se ona pripremi i izda. Za pomoć koju je pružio u toku rada na izradi rukopisa Borbeni put Brigade, najtoplije zahvaljujemo drugu Esadu Tihiću.